

Lausunto

11.10.2024

Asia: VN/12919/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VN 12919/2024

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

1 Yleistä

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa ehdotuksesta laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien hyvityksestä ("investointihyvitys"). Koska kyseessä on EU-oikeuden näkökulmasta valtiontuki, tulee Euroopan komission hyväksyä tukimuoto. Investointihyvitystä koskevaa sääntelyä rajaavat tiukasti EU:n tilapäiset valtiontukipuitteet, eli Euroopan komission tiedonanto valtiontukitoimenpiteitä koskevista tilapäisistä kriisi- ja siirtymäpuitteista talouden tukemiseksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan 2023/C 101/03 ("kriisi- ja siirtymäpuitteet").

Teknologiateollisuus ry kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiasta seuraavasti. Viittaamme myös soveltuvin osin Teknologiateollisuus ry:n antamaan lausuntoon valtioneuvoston asetuksesta teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta ("investointiavustus", diaarinumero VN/25238/2024).

2 Teknologiateollisuus ry:n kommentit tiivistetysti:

- Investointihyvityksen (tai samaan aikaan valmisteltavan investointiavustuksen) soveltavuuden euromääräistä alarajaa tulee laskea 10 miljoonaan euroon.
- Konsernikohtaisuuden investointihyvityksen maksimimäärässä tulisi soveltua myös minimimäärässä: jos usean konserniyhtiön panos samaan investointihankkeeseen yhdessä ylittää 50 miljoonan euron rajan, investointihyvityksen pitäisi soveltua.
- Jaksojen 2.5.1 (lain 9-13 §) ja 2.6 (lain 14-18 §) osalta tulisi ottaa käyttöön kriisi- ja siirtymäpuitteiden mahdollistama jousto, ja 9.3.2023 jälkeen aloitetut hankkeet tulisi hyväksyä.
- Töiden alkamisen määritelmän on oltava mahdollisimman selkeä. Aloittamiseksi ei tule esimerkiksi katsoa tonttiin kohdistuvia valmistelutöitä.
- Tiukat jaksoihin 2.5.1 ja 2.6 kohdistuvat valmistumisaikataulurajoitukset ovat epäselvät. Määritelmät kuten ”valmistunut” ja ”käytössä oleva” tulee selventää.
- Aiempien tappioiden ja investointihyvityksen vähentämisen järjestyksen tulisi olla yrityksen valittavissa.
- Hyväksyttävien kustannusten lista on liian tiukasti rajattu. Henkilöstö- yleis- ja rahoituskustannukset ja korot tulee poistaa kelpaamattomien kustannusten listalle.
- Jakson 2.8 teknologialistausta tulisi täydentää kattamaan mm. laitteistoiden ja komponenttien valmistuksen, toiminnan ja käytön kannalta välttämättömät tuotteet, järjestelmät ja komponentit.
- Verkkosähköllä tuotettu vety tulisi hyväksyä verohyvityksen piiriin.
- Valittu seuraamusjärjestelmämalli on kannatettava.
- Business Finlandilla on tarvittavaa osaamista toimia hyvityksen myöntäjänä ja valvojana. Verohallinnon ja Business Finlandin vastuunjaon tulee olla selvä.
- Hallituksen esitykseen tulee lisätä kirjaus, että hankkeen voi aloittaa heti sen jälkeen, kun hakemus investointihyvityksestä on tehty Business Finlandille. Hankkeen etenemisen ei tulisi viivästyä hakemuksen ehkä pitkänkin käsittelyajan takia.
- Kaikki hyvityksen hakemiseen liittyvä lisätieto (ohjeet, lomakkeet, neuvonta, valmistumisen ja tuotannossa olemisen tarkempi määritelmä) tulee tarjota mahdollisimman pikaisesti lain voimaantulon jälkeen.
- Mikäli kriisi- ja siirtymäpuitteiden voimassaoloaika jatketaan, tässä verohyvitystä koskevassa laissa olevaa määräaika (31.12.2025) on jatkettava vastaavasti.

3 Tuen hyväksyttävien kustannusten alarajaa tulisi laskea

Lakiesityksen mukaan investointihyvityksen tukikelpoisten investointikustannusten tulee olla vähintään 50 miljoonaa euroa. Vastaavaa toimintaa koskevan investointiavustuksen alarajana on 30 miljoonaa euroa. Teknologiateollisuuden aloilla on suunnitteilla useita investointeja, jotka voisivat

muutoin täyttää investointihyvityksen ja/tai -avustuksen määritelmät, mutta niiden kokoluokka on noin 10 miljoonan euron paikkeilla. Koska EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteet eivät rajaa tukimuotoja euromääräisesti, esitämme että molempien tai vähintäänkin toisen (hyvitys tai avustus) euromääräistä rajaa lasketaan 10 miljoonaan euroon. Tämä olisi perusteltua myös sen takia, että molempiin valtiontukimuotoihin liittyy hyvin tiukat valmistumisen aikarajat, joiden täyttäminen olisi todennäköisempää hankkeen kokoluokan ollessa hieman pienempi.

4 Konserni- ja investointikohtaisuus

Lakiesityksen mukaan hyvityksen enimmäismäärä olisi 20 % investointikustannuksista, kuitenkin enintään 150 miljoonaa euroa yhtiötä kohden. Konserneissa hyvityksen enimmäismäärä laskettaisiin konsernikohtaisesti, jolloin kukin konserni saisi maksimissaan 150 miljoonan veroedun. Lakiesityksen 1 §:ssä määritellään, että ”Investointihyvitys vähennetään yhtiön” tuloverosta. Kuitenkin säännökohtaisissa perusteluissa koskien 2 §:n määritelmää suuresta investoinnista todetaan, että ”Rajaa tarkasteltaisiin investointikohtaisesti.” Investointikohtaisuudelle haetaan johtoa kriisi- ja siirtymäpuitteista, joissa puhutaan tuotantolaitoksesta, laitteesta tai laitteistosta, tarkoittaen yksittäistä investointia. Tästä on johdettu määrittely, että investointi olisi maantieteellisesti yhteen paikkaan, laajimmillaan yhteen tuotantolaitokseen tehty investointi.

Hankkeen investointikustannusten euromääräinen alaraja olisi 50 miljoonaa euroa. Näkemyksemme mukaan kriisi- ja siirtymäpuitteet eivät edellytä investoinnin rajoittumista yhden yhtiön investoinniksi. Esimerkiksi lakiluonnoksessa olevassa kansainvälisessä vertailussa on kuvattu, että Italiassa on käytössä suoran tuen malli usean yhtiön yhteishankkeelle. Teknologiateollisuus ry esittää, että myös 50 miljoonan euron alarajaa tarkasteltaisiin konsernikohtaisesti, ei yhtiökohtaisesti. Siten mikäli investoinnissa olisi mukana useita konserniyhtiöitä, joiden samaan laitokseen, laitteistoon tai laitteeseen tekemien investointien yhteissumma ylittää 50 miljoonaa (esim. 10+30+15 miljoonaa euroa yhteensä kolmelta yhtiöltä), alarajavaatimuksen katsottaisiin täyttyvän.

5 Investointihankkeen aloittamisaikataulun joustot on sallittava

Hallituksen esityksen kappaleen 4.1.3 mukaan investointihyvitystä tulisi hakea ennen investointia koskevien töiden alkamista eli hyvitykseen olisivat oikeutettuja vain uudet investointihankkeet. Tätä perustellaan sillä, että tuella tulee olla kannustava vaikutus, joten tukea ei tulisi myöntää jo aloitetuille hankkeille. Lakiin ehdotetaan kansallista rajausta, että kaikkien jaksojen osalta investointihyvitys myönnettäisiin vain täysin uusille hankkeille.

EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteet mahdollistaisivat kuitenkin osittain tuen myöntämisen jo aiemmin aloitetuille investointihankkeille. Kriisi- ja siirtymäpuitteiden jaksojen 2.5.1 (lain 2. luku) ja 2.6 (lain 3 luku) osalta tukea voisi myöntää 9.3.2023 tai sen jälkeen alkaneille hankkeille. Teknologiateollisuus ry esittää, että kriisi- ja siirtymäpuitteiden mahdollistama aiempi alkamisajankohta otetaan käyttöön ja jaksojen 2.5.1 ja 2.6 investointihankkeet katsottaisiin hyvitykseen oikeutetuiksi, jos hanke on aloitettu 9.3.2023 jälkeen.

Ahdas kansallinen raja-aloitusajan suhteen on tarpeeton. Investointihankkeen saaminen valmiiksi tiukassa 36 kk aikarajassa hyvityksen myöntämisestä helpottuisi, jos mukaan laskettaisiin jo aiemmin aloitettuja hankkeita. Investointihyvityksen tarkoituksena on lisätä Suomeen kestäviä investointeja, tukea vihreää siirtymää ja nettonollalalouteen pyrkivän teollisuuden vientiä. Tämän tavoitteen aikaansaamiseksi tiukka aloittamisen aikaraja on nurinkurinen. Suuren puhtaan hankkeen osalta investoinnin valmistumisaikataulu todennäköisesti nopeutuu, kun hanke saa investointihyvityksen. Mikäli hanke on alkanut aiemmin, se on katsottu kannattavaksi. Tämänlaisia investointeja Suomi tarvitsee.

6 Töiden alkamisen määritelmään selvennyksiä

Töiden alkamisen määritelmäksi on lakiluonnoksen 2 § 1 momentin 8 kohdassa kirjattu rakennustöiden alkaminen tai ensimmäinen laillisesti velvoittava laitelaussitoumasta tai muuta sitoumasta, joka tekee investoinnista peruuttamattoman. Tämän kirjauksen osalta Teknologiateollisuus ry pyytää selvennystä, että velvoittavan laitetilauksen tulee myös olla sellainen, että se tekisi investoinnista peruuttamaton. Sitominen ensimmäiseen mihin tahansa laitelaussitoumukseen on kohtuuton.

Teknologiateollisuus ry kannattaa kriisi- ja siirtymäpuitteista otettua kirjausta, jonka mukaan maan ostoa ja valmistelutöitä, kuten lupien hankkimista ja toteutettavuustutkimusten tekemistä, ei katsota töiden alkamiseksi. Rakennustöiden alkamisen osalta tarvittaisiin kuitenkin vielä tarkennusta, vaikka lakiesityksessä onkin pyritty löytämään tulkinnalle taustoitusta. Esityksessä on mainittu, että kaikki maanrakennustyöt (esim. tontin tasoitus ja paalutus) katsottaisiin rakennustöiden alkamiseksi.

Ennen varsinaisen laitoksen rakentamista kiinteistöllä tulee tehdä valmistelevia töitä, esimerkiksi tontin tyhjentämistä (vanhoista rakennuksista tai kasvillisuudesta), maa-aineksen vaihtoa (saastuneen maan puhdistus), olemassa olevan teollisuustontin tasausta tai sähkö- tai viemäri-liittymien rakentamista. Kiinteistöllä voi olla tarpeen tehdä muitakin valmistelevia maanrakennustöitä tai muita toimenpiteitä, jotka edeltävät varsinaisen investointihankkeen toteutusta eivätkä tee investoinnista sellaisenaan peruuttamatonta. Myöskään tällaiset maanrakennustyöt eivät saa johtaa kaavamaisesti siihen, että työt katsottaisiin aloitetuksi. Nämä ovat valmistelevia töitä, jotka kasvattavat teollisuustontin arvoa. Mikäli investointihanke ei käynnisty, yritys voi myydä tontin eteenpäin. Siten nämä valmistelevat tonttimaahan kohdistuvat työt eivät Teknologiateollisuus ry:n näkemyksen mukaan ole rakennustöiden aloittamiseksi katsottavia toimia.

7 Valmistumisaikataulu

Jaksojen 2.5.1. ja 2.6. osalta investoinnilla rahoitettava laitoksen tai laitteiston tulisi olla valmiita ja toiminnassa 36 kuukauden kuluttua tuen myöntämisestä. Tämä on hyvin tiukka aikaraja suurille investoinneille. Tämänkin vuoksi Teknologiateollisuus ry toistaa pyyntönsä, että euromääräistä

alarajaa laskettaisiin 10 miljoonaan euroon ja/tai alarajan voisi täyttää useamman konserniyhtiön tekemä investointihanke, vaikka yksittäisen yhtiön osuus kustannuksista ei ylittäisi yksinään 50 miljoonan euron alarajaa. Pienemmillä hankkeilla on suurempi mahdollisuus saada laitos tai laitteisto valmiiksi aikarajan puitteissa.

Lakiehdotuksessa tai kriisi- ja siirtymäpuitteissa ei ole selvennetty, mikä tarkoittaa valmistumista ja toiminnassa olemista. Valmistumisaikataulun osalta ei ole kansallista liikkumavaraa. Olisi kuitenkin tärkeää, että yrityksellä olisi jonkinlainen mahdollisuus tietää, mikä katsotaan valmistuneeksi ja toiminnassa olevaksi. Riittääkö esimerkiksi se, että on tehty onnistunut testiajo, tai pitääkö laitoksen tai laitteiston olla jo pysyvässä toiminnassa? Näiden välillä voi olla kuukausien ero. Onko eri jaksojen investointien välillä eroa tulkinnassa? Business Finland joutuu valvovana tahona määrittelemään valmistumisen ja toiminnassa olemisen faktisen määritelmän. Teknologiateollisuus ry pyytää, että Business Finland antaisi ohjeistuksessaan määritelmän valmistumiselle ja toiminnassa olemiselle mahdollisimman pian lain voimaantulon jälkeen.

8 Aiempien tappioiden vähentäminen

Investointihyvitys vähennettäisiin yhtiön verotettavan tulon perusteella lasketusta yhteisöveron määrästä ennen maksuunpantavan yhteisöveron määrittämistä. Kuitenkin esityksen kappaleessa 4.11 todetaan, että verosta tehtävä vähennys tehtäisiin vasta aikaisempien verovuosien tappioiden vähentämisen jälkeen. Aikaisempien vuosien tappiot kohdistuvat koko yrityksen toimintaan, ne voivat olla jopa 10 vuotta vanhoja ja liittyä esimerkiksi aiempiin investointeihin tai yrityksen käynnistämiseen. Lisäksi osa toimialoista on voimakkaasti syklisiä, jolloin tappiollisten ja voitollisten vuosien vaihtelu johtuu liiketoiminnan luonteesta. Vanhojen tappioiden vähentäminen ennen verohyvityksen hyödyntämistä johtaisi tällaisten seikkojen huomiotta jättämiseen. Vanhat tappiot vanhenevat 10 vuodessa, ja verohyvitys tulee vähentää 19 vuodessa. Siten yritys valinnee tappioiden vähentämisen ensin, jotta ne eivät vanhene. Kuitenkin, jotta otetaan huomioon esimerkiksi syklisillä toimialoilla toimivat yritykset, joustavuus olisi suositeltavaa. Teknologiateollisuus ry ehdottaa, että yritys voi halutessaan vähentää investointihyvityksen ennen vanhojen tappioiden vähentämistä.

9 Hyväksyttävien kustannusten lista on liian suppea

Lakiluonnoksen 6 §:n perusteella investointihyvityksen perusteeksi kelpaavia kustannuksia on rajattu merkittävästi. Muun muassa palkkoja, yleiskustannuksia, korkoja ja muita rahoituskustannuksia ei katsota hyväksyttäväksi kustannuksiksi. Säännöskohtaisessa perustelussa avataan, että tavoitteena on karsia hallinnollista taakkaa, kun palkoista ei tarvita tuntitason seuranta ja erittelyä hankekohtaisesti, ja arvioidaan, että palkkakustannuksien osuus kokonaiskustannuksista jäänee vähäiseksi. Palkat ja yleiskustannukset voivat olla merkittävä osa investointihankkeesta. Kun kyseessä on esimerkiksi laitoksen rakentaminen, tarvitaan runsaasti työvoimaa rakentamisvaiheessa. Korkojen ja rahoituskustannusten poisjättämistä ei edes perustella. Suuria hankkeita ei rakenneta ilman velkarahoitusta ja varsinkin näiden korkeiden korkojen aikana rahoituksen kustannukset ovat merkittäviä ja kiinteä osa investointia. Teknologiateollisuus ry ehdottaa, että 6 §:n listasta poistetaan kohdat 1 (palkat), 2 (yleiskustannukset) ja 4 (korot ja muut rahoituskustannukset).

Hyväksyttävien kustannusten listaa supistaa entisestään se, että lakiluonnoksen 5 §:n mukaan hyväksyttäviä kustannuksia ovat ”hyvitykseen oikeutetun yhtiön kirjanpitoon kirjatut kohtuulliset ja tarpeelliset käyttöomaisuuden hankinnasta syntyneet kustannukset.” Tulisiko yhtiön itse arvioida kustannusten kohtuullisuutta ja tarpeellisuutta hakemusvaiheessa, vai tekeekö harkinnan Business Finland? Lain 23 §:ssä mukaan Business Finland vahvistaa hakemuksen hyväksyessään myös ”hyvitykseen oikeuttavat investointikustannukset”. Tämä viittaisi siihen, että yhtiön täytyisi osata hakemuksessa kuvata ja Business Finlandin osalta arvioida investoinnin kestoaikana syntyneet kustannukset ja niiden kohtuullisuus sekä tarpeellisuus jo ennen hankkeen alkamista. Mikäli yritys on investoinnin tehdäkseen tarvinnut kustannuksen aiheuttaneen hankinnan, se todennäköisesti on ollut tarpeellinen. Tuottoa tavoitteleva yritys tuskin myöskään huvikseen tavoittelee kohtuuttomia kustannuksia, vaan pyrkii rajaamaan kulut järkevästi. Siten Teknologiateollisuus ry esittää, että lain 5 §:stä poistetaan tarpeeton maininta ”kohtuulliset ja tarpeelliset”.

10 Teknologianeutraaliuus ja teknologialistan täydennys

Kuten investointiasetusta koskevassa lausunnossamme toteamme, on ensisijaisen tärkeää, että teknologianeutraalius säilytetään asetusta laadittaessa eikä asetuksessa luetteloitaisi tyhjentävästi tuettavia teknologioita. Näin mahdollistettaisiin myös uusien teknologioiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen tarvittavan toimintaympäristön rakentaminen.

Lausunnoilla olevasta asetuksesta ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta tukeen hyväksyttävät laitteistot olisivat akut, aurinkopaneelit, tuuliturbiinit, lämpöpumput, elektrolyysilaitteet sekä hiilidioksidin talteenotto-, hyödyntämis-, ja varastointilaitteita. Teknologiateollisuus ry haluaa nostaa esille, että listaus ei ole kattava ja sen vuoksi suosittelemme sen poistamista ja korvaamalla sen teknologianeutraalina kirjauksena.

Kriisi- ja siirtymäpuutteita koskevassa komission tiedonannossa kannustetaan ”varsinkin” -kirjauksella yllä mainittuihin teknologioihin, mutta se ei kategorisesti sulje muita teknologioita tuen ulkopuolelle. Tämä sana ”varsinkin” osoittaa, ettei listauksen ole tarkoitus olla tyhjentävä, vaan esimerkinomainen. Siten mikäli listausta ei poisteta, siihen tulisi vähintään lisätä sana ”varsinkin”. Verohyvityksen osalta tämä listaus koskee erityisesti luokkaa 2.8 eli lakiehdotuksen 4. lukua (19-21 §).

Kyseisessä luvussa myös rajataan, että näiden laitteistoiden osalta tuettavaa olisi vain laitteistoiden tuotanto (19 § kohta 1), laitteistojen valmistukseen suoraan tarkoitettujen ja ensisijaisesti siinä käytettävien keskeisten komponenttien tuotantoon (19 § kohta 2) tai laitteistojen ja komponenttien tuotannossa tarvittavien kriittisten raaka-aineiden tuotantoon tai talteenottoon (19 § kohta 3).

Teknologiateollisuus ry on huolissaan siitä, että näin suppealla teknologiarajauksella Suomeen ei saada soveltuvia, ilmastoneutraaliin talouteen siirtymistä tukevia investointeja. Esimerkiksi aurinkopaneelin (laitteisto) avulla kerättävää energiaa ei saada hyödynnettyä esimerkiksi ilman muuntajia (ei komponentiksi katsottava, mutta välttämätön laitteiston toiminnan kannalta). Ilman

muuntajia ei energiaa voi varastoida akkuihin (laitteisto). Mikäli vain laitteisto tai siihen tarvittava komponentti tai raaka-aine on katsottavissa investointihyvityksen kattamaksi, jää tuotteen valmistukseen, käyttöön ja toimintaan välttämättömät elementit hyvityksen ulkopuolelle.

Lisäksi nyt käsiteltävänä olevasta lakiluonnoksesta ei käy ilmi edellytetäänkö verohyvityksen saamiseksi, että yrityksen toiminta on 100 % lain 19 §:ssä listattujen tuotteiden valmistamista tai talteenottoa.

Teknologiateollisuus ry ehdottaa, että:

- Lain 19 § 2 momenttiin lisätään kriisi- ja siirtymäpuitteissa oleva sana ”varsinkin”. Puitteiden tarkoitus ei ole tehdä tyhjentävää listaa teknologioista, vaan antaa esimerkkejä minkälaiset laitteistot voisivat esimerkiksi olla soveltuvia. Myös esimerkiksi puitteiden englanninkielisessä kieliversiossa käytetty sana ”namely” tukee tätä tulkintaa.
- listausta täsmennetään lisäämällä laitteistojen ja komponenttien osalta niiden ”valmistuksen, toiminnan ja käytön kannalta välttämättömät tuotteet, järjestelmät ja komponentit”.
- Sähkövarasto ei ole vain sähkökemiallinen varasto vaan merkittävä osuus maailman energiavarastoista on pumppuvoimaloita. Laitteistojen listaan tulee lisätä pumppuvoimalat. Pumppuvoimalat tulisi myös huomioiduksi listassa, jos edellä mainittu sana ”varsinkin” lisätäisiin 19 § 2 momenttiin.
- Lisätään Ranskankin mallissa oleva määritelmä, että verohyvityksen soveltumiseksi keskeisiä komponentteja ja raaka-aineita tuottavien yritysten olisi osoitettava, että vähintään 50 % hankkeen liikevaihdosta saadaan yrityksiltä, jotka harjoittavat listattujen laitteistojen tuotantotoimintaa tuotantoketjun loppupäässä. Siten komponenttien valmistajilta ja raaka-aineiden tuottajilta ei vaadita verohyvityksen saadakseen sitä, että laitteistoiden valmistaja, jolle he komponentin tai raaka-aineen myyvät, tekee yksinomaan laissa lueteltuja laitteistoja.

11 Verkkosähköllä tuotettua vetyä ei tulisi rajata ulkopuolelle

Lakiluonnoksen mukaan investointihyvitys ei soveltuisi verkkosähköllä (ml. osin ydinvoimalla) tuotettua vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien vähähiilistämisinvestointien tukemiseen, vaikka kriisi- ja siirtymäpuitteet tämän mahdollistaisivat. Perusteluiksi verkkosähköllä tuotetun vedyn poisjättämiselle on annettu hallinnollinen taakka (erittäin yksityiskohtaiset valtioneuvostokäytännöt) ja mahdollinen komission notifikaatioprosessin pitkittyminen (komission suositus jättää verkkosähköllä tehdyn vedyn pois suoran tuen piiristä). Suomen sähköverkon sähkö on nykyään lähes päästötöntä, eikä sääntelyn tai tukimekanismien tulisi olla vedyntuotannon osalta

verkkosähköä poissulkevaa. Siten Teknologiateollisuus ry pyytää poistamaan jaksoa 2.5.1 ja 2.6 koskevat verkkosähköllä tuotetun vedyn poisrajaukset lain 12 §:stä ja 17 §:stä.

Viittaamme myös EK:n asiasta lausumaan.

12 Vaikuttava seuraamusjärjestelmä

Teknologiateollisuus ry kannattaa lain 11 § ja 16 §:ssä olevaa linjausta, että yhtiöstä riippumattomasta syystä johtuva hankkeen valmistumisen viivästys huomioidaan valmistumisaikataulua ja viivästymisseuraamuksia arvioitaessa. Tällainen viivästys voisi olla esimerkiksi viranomaisen luvitukseen liittyvien päätösten venyminen. Kuitenkin lakiluonnoksen 11 §:ää koskevassa säännöskohtaisessa perusteluosiossa viitataan ”force majeure”-tilanteisiin. Tämä on liian rajaava määritelmä, viitaten vakiintuneesti esimerkiksi luonnonmullistuksiin, suuriin lakkoihin tai mittavaan infrarikkoon. Teknologiateollisuus ry pyytää pitäytymään lakipykälän sanamuodossa ”yhtiöstä riippumattomasta syystä” ja poistamaan force majeure-termin perusteluista.

Kriisi- ja siirtymäpuitteissa jaksojen 2.5.1 ja 2.6 osalta mainittu ”vaikuttava seuraamusjärjestelmä” on muotoiltu niin, että ettei 36 kuukauden valmistumisen aikarajan ylittäminen tarkoita välitöntä täysimääräistä tuen takaisinperintää. Mikäli 36 kuukauden aikarajaa ei tavoiteta investointihankkeen viivästymisen johdosta, vähennetään hyvityksen määrästä 1/240-osa jokaista aikarajan ylittävää kuukautta kohden. Teknologiateollisuus ry tukee valittua seuraamusjärjestelmää.

13 Business Finland hyvityksen myöntäjänä ja valvojana

Teknologiateollisuus ry näkee kannatettavana, että päätös verohyvityksestä tehdään Business Finlandin toimesta työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa. Tämä paitsi toivottavasti nopeuttaa hankkeiden käsittelyä, antaa myös yrityksille etukäteen varmuuden investointihankkeen kuulumisesta hyvityksen piiriin. Kun kyseessä on näin tekninen toiminta, Business Finlandilla on paras osaaminen arvioida investointihyvityksen edellytysten täyttymistä sekä myöntämisen, että valvonnan osalta.

Investointihyvityksen hakemista säädeltäisiin lain 22 §:ssä. Hyvitystä haettaisiin ennen investointihankkeen töiden alkamista. Edellä investointihankkeen aloittamisaikataulua koskevassa kappaleessa 3 Teknologiateollisuus ry ehdottaa, että myös 9.3.2023 jälkeen aloitetut hankkeet hyväksyttäisiin investointihyvitykseen oikeutetuksi jaksojen 2.5.1 ja 2.6 osalta. Lakiehdotusta tulee täsmentää niin, että näiden hankkeiden osalta hakemus voidaan jättää myös töiden aloittamisen jälkeen. Teknologiateollisuus ry pyytää myös lisäämään hallituksen esitykseen kirjauksen, että hankkeen voi aloittaa heti sen jälkeen, kun hakemus investointihyvityksestä on tehty Business Finlandille. Hankkeen etenemisen ei tulisi viivästyä hakemuksen ehkä pitkänkin käsittelyajan takia.

Pykälässä on listaus tarvittavista tiedoista asian ratkaisemista varten:

- Kohdassa 2 edellytetään tietoa hankkeen alkamis- ja päättymispäivästä. Ehdotamme lisättäväksi sanan ”arvioidusta”, sillä varsinkin hankkeen tarkkaa päättymispäivää on mahdotonta tietää hakemuksen hakemisvaiheessa. Lisäksi laissa on määritelty päättymispäivä (36 kuukautta hyvityksen myöntämisestä), jonka ylittäminen triggeroi seuraamusjärjestelmän. Alkamisen osalta laissa on oma määritelmänsä, jonka täyttymisen tulisi riittää. Siten tarkan päivämäärän vaatiminen hakemusvaiheessa on tarpeetonta, eikä tarkan päivämäärän muuttumisen tule aiheuttaa hyvityksen epäämistä jälkikäteen.
- Kohdassa 7 ja 22 §:n 4 ja 5 momenteissa annetaan Business Finlandille mahdollisuus vaatia lisätietoja ja asiakirjoja, sekä antaa tarkempia määräyksiä hyvitystä koskevan hakemuksen määräajasta, annettavista tiedoista ja antamisen tavasta. Teknologiateollisuus ry kehottaa tällaisen lisäohjeistuksen ripeään laitimiseen ja julkaisemiseen. Investointihyvityksen hakemisaikataulu on jo muutoinkin erittäin kireä ja kaikki täsmentävät ohjeet hakemiseen tulee olla yrityksillä käytössä mahdollisimman nopeasti lain vahvistumisen jälkeen. Varsinkin, kun investointihyvitystä tulee hakea ennen investointihankkeen töiden alkamista. Investoinnin eteneminen ei saa jumiutua viranomaisohjeistuksen puutteeseen. Teknologiateollisuus ry toistaa myös aiemmin lausunnossa esittämänsä, että Business Finlandin tulee määrittellä, mitä tarkoittaa laitoksen/laitteiston/laitteen valmistuminen ja käytössä oleminen.
- Investointihyvitys tulee olla myönnettynä 31.12.2025 mennessä. Teknologiateollisuus ry toivoo mahdollisimman pikaisesti tietoa, milloin hakemuksen voi tehdä aikaisintaan ja viimeistään, jotta Business Finland ehtii käsitellä hakemuksen määräajassa. Lakiluonnoksesta jää myös epäselväksi, mitä tapahtuu, jos yritys tekee hyväksyttävän hakemuksen ajoissa, mutta Business Finland ei ehdi siitä itsestään johtuvista syistä hakemusta ajoissa hyväksyä.

14 Verohallinnon toimivaltuuksien tulee olla selkeästi rajatut

- Verohallinto vastaisi investointihyvityksen konkreettisen käytön toteutuksesta yhteisöjen tuloverotuksen yhteydessä. Lain 24 §:ssä määriteltäisiin investointihyvityksen takaisinperintää. Business Finland toimittaisi Verohallinnolle käytön valvontaa varten tarvittavat tiedot sekä mahdollisen päätöksensä investointihyvityksen takaisinperinnästä tai muutoksista määrään. Lain 29 §:ssä määritellään verotusmenettelystä: ”Verohallinto oikaisee yhtiön verotusta Rahoituskeskuksen [eli Business Finlandin] tekemän takaisinperintäpäätöksen tai muun investointihyvityksen määrän jälkikäteiseen muuttumiseen johtavan päätöksen johdosta.” Tämä ”johdosta” -sanamuoto jättää Verohallinnolle tulkintavapautta, miten se oikaisee verotusta. Teknologiateollisuus ry esittää, että lain 29 §:n pykäläkohtaisiin perusteluihin lisätään täsmennys, ettei Verohallinto voi poiketa miltään osin Business Finlandin tekemästä päätöksestä. Lisäksi samassa lainkohdassa huomio kiinnittyy kohtaan ”Rahoituskeskuksen tekemän ... tai muun päätöksen johdosta.” Koska Business Finland on ainoa viranomainen, joka voi tällaisen määrän jälkikäteistä muuttumista koskevan päätöksen tehdä, tulee kohta muuttaa muotoon ”Rahoituskeskuksen tekemän päätöksen, koskien takaisinperintää tai muuta investointihyvityksen määrän jälkikäteistä muuttamista, johdosta.”

- Verohallinnon oikaisupäätös voitaisiin tehdä verotusmenettelylain 56 § 2 momentin kolmen vuoden määräajan (verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta) estämättä. Verovelvollisen vahingoksi tehtävän oikaisun jättäminen ilman ajallista takarajaa on kohtuuton. Lain 24 §:ssä on Business Finlandille asetettu välillisesti aikaraja investointihyvityksen takaisinperintää koskevalle päätöksenteolle. Se voi tehdä takaisinperintää koskevan päätöksen, jos yhtiö siirtää investoinnin pois sijaintipaikastaan ennen kuin 5 vuotta on kulunut investoinnin valmistumisesta tai jos yhtiö siirtää investoinnin sijaintipaikkaan samoja tai vastaavia toimintoja ennen kuin 2 vuotta on kulunut investoinnin valmistumisesta. Teknologiateollisuus ry esittää, että lain 29 §:n viimeinen lause muotoillaan: ”Oikaisupäätös tulee tehdä viimeistään verotusmenettelystä annetun lain 56 § 2 momentin määräajassa Rahoituskeskuksen 24 §:ssä määriteltyä takaisinperintää koskevasta päätöksestä.”

Helsingissä 11.10.2024

Teknologiateollisuus ry

Petteri Rautaporras

Johtaja, pääekonomisti

Lisätietoja:

Maria Volanen, johtava asiantuntija, veropolitiikka (maria.volanen@teknologiateollisuus.fi)

Volanen Maria
Teknologiateollisuus ry